

BANKOVNÍ SOUSTAVA

VY_62_INOVACE_FGZSV_PN_4

Sada: Ekonomie

Téma: Banky

Autor: Mgr. Pavel Peňáz

Předmět: Základy společenských věd

Ročník: 3. ročník

Využití: Prezentace určená pro výklad a opakování

Anotace: Prezentace se zaměřuje na strukturu bankovní soustavy v ČR a typy operací, které banky provádějí.

Gymnázium Vincence Makovského
se sportovními třídami Nové Město na Moravě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

BANKOVNÍ SOUSTAVA

- souhrn všech bank v daném státě a uspořádání vztahů mezi nimi
- základem finanční tržní ekonomiky
- česká bankovní soustava:
 - do roku 1990: monobanka (Státní banka československá)
 - od roku 1990: dvoustupňová bankovní soustava
 - centrální banka = státní instituce („banka bank“)
 - komerční (obchodní) banky = podnikatelské subjekty
- v zemích Euro-zóny funguje také Evropská centrální banka (ECB) sídlící ve Frankfurtu

CENTRÁLNÍ BANKA - ČNB

- sídlí v Praze v ulici Na Příkopěch
- je zřízena **Ústavou České republiky** a řídí se **zákonem o České národní bance**
- **primární cíl: měnová stabilita** (stabilita cenové hladiny a omezení inflačních šoků) a **stabilita reálné ekonomiky**
- **nejvyšší řídicí orgán: bankovní rada** - 7 členů: guvernér (Miroslav Singer), 2 viceguvernéři a 4 členové rady
- **NEZÁVISLÁ**

FUNKCE ČNB

- **funkce emisní** - vydávání nových peněz do oběhu (na daném území)
- **funkce vrcholového subjektu monetární politiky** - CB tvoří a řídí monetární politiku
- **funkce vrcholného subjektu státu** - CB zastupuje zemi v mezinárodních finančních a měnových institucích
- **funkce banky státu** - CB je „agentem vlády“ v měnových otázkách
- **funkce banky bank** - stanovování podmínek pro podnikání v bankovníctví a kontrola jejich dodržování, zabezpečení stability bankovního sektoru

ÚKOLY ČNB

- určovat a prosazovat **vnitřní a vnější měnovou** (monetární) **politiku**
- sledovat **množství peněz v oběhu** → emitovat a stahovat peníze
- dohlížet na **činnost komerčních bank** (přidělovat a odebírat licence, určovat sankce...)
- poskytovat úvěry **komerčním bankám** a ukládat jejich depozita
- vést **účty státního rozpočtu**
- spravovat **měnové rezervy** ve zlatě a devizách
- **obchod s cennými papíry**
- **reprezentovat stát v mezinárodních finančních institucích** (především Mezinárodní měnový fond, Světová banka)

NÁSTROJE CB

- PŘÍMÉ

pravidlo likvidity pro KB

povinné vklady

nařízení

- NEPŘÍMÉ

operace na volném trhu (nákup obligací → prodává-li CB dluhopisy, stahuje tím peníze z oběhu → prodejem státních dluhopisů lze financovat státní dluh

změny diskontní sazby - *diskontní sazba* = základní sazba, za kterou CB půjčuje peníze KB

změny lombardní sazby – *lombardní sazba* = základní sazba, za kterou CB ukládá peníze KB

KOMERČNÍ BANKY

- PO se sídlem v České republice založené jako akciové společnosti, které pro získání licence musí splnit podmínky ČNB
- mají povahu soukromých firem usilujících o maximální zisk
- regulovány centrální bankou
- **zisk: rozdíl mezi přijímanými úroky z poskytovaných úvěrů a vyplácenými úroky z vkladů svých klientů (tzv. bankovní rozpětí)**
- **další příjmy: poplatky za bankovní služby** (některé banky v současnosti dokonce na poplatcích vydělávají nejvíce)
- **největší komerční banky v ČR: ČSOB, Česká spořitelna, Komerční banka, GE Money Bank, Raiffeisen Bank**

DRUHY KB

- **univerzální**

- mají plnou bankovní licenci
- služby poskytují všem zákaznickým skupinám

- **specializované**

stavební spořitelny

hypoteční banky - poskytují dlouhodobé úvěry a obchodují s cennými papíry

družstevní záložny = družstva, jejichž primární činností je přijímat vklady a poskytovat úvěry členům družstva, kteří družstevní záložnu společně vlastní a řídí

TYPY OPERACÍ KB

aktivní úvěrové operace

- banky přijímají vklady, stávají se dlužníkem
 - **neterminované (běžné) vklady** - nižší úrok, klient může své peníze kdykoli vybrat (běžné účty podnikatelů)
 - **terminované vklady** - výběr je možný pouze v pevném termínu (termínované účty) nebo s výpovědní lhůtou (vkladní knížky) - stabilnější a úročeny vyšším procentem
 - **úvěry od centrální banky a ostatních bank**
 - **emise bankovních cenných papírů (obligací)** - tuto možnost mají jen velké banky

pasivní úvěrové operace

- banka poskytuje úvěry, je tedy v roli věřitele
- banka sleduje **návratnost** a **výnosnost** úvěru (bonita žadatele, podnikatelský záměr, často i zástava /ručitelé)
 - **krátkodobé úvěry**
 - **dlouhodobé úvěry**
 - hypoteční úvěr (jištěný zástavou nemovitosti)
 - emisní úvěr (spojen s emisí dlouhodobých cenných papírů)
 - spotřební půjčky

neutrální - poskytování dalších služeb

- založení a vedení účtu, poradenská činnost, platební karty, šeky, devizové operace, bezhotovostní platební styk
- internet-banking
- směnárenská činnost, bezpečnostní schránky,
- obchod s cennými papíry

POJMY

úrok

- = částka, kterou dostaneme za půjčení peněz dle stanovené úrokové míry za stanovené období
- = částka, kterou zaplatíme za půjčení si peněz dle stanovené úrokové míry za stanovené období
- = **peněžitá odměna za půjčení peněz** (věřitel poskytuje dlužníkovi úvěr)

úrokovací období

časový úsek mezi dvěma bezprostředně po sobě následujícími úročeními

- **p.a.** (per annum) → roční úroková míra
- **p.m.** (per mensem) → měsíční úroková míra
- **p.q.** (per quarter) → čtvrtletní úroková míra

úvěr

= dočasné postoupení peněžních prostředků věřitelem dlužníkovi (na principu návratnosti)

- dlužník je ochoten / povinen za půjčenou částku do uplynutí doby splatnosti zaplatit určitý peněžitý **úrok**

- **univerzální** (bez udání důvodů) nebo **specializované** (úvěry ze stavebního spoření, hypoteční úvěry)

anuita

= konstantní platba pro smluvené období, která je buď ukládána na účet, nebo splácena za úvěr

RPSN

= roční procentní sazba nákladů = **celková nákladnost úvěru**
udává, kolik procent z půjčené částky klient ročně připlatí při započítání poplatků spojených s úvěrem

spoření = pravidelné **vkládání peněz** (ukládání peněz, šetření)

splatnost = doba, během které je nutno půjčku (úvěr) splatit

jistina = základní **zapůjčená nebo vložená částka**, k níž se připisují úroky

Zdroje

kol.: Společenské vědy pro střední školy, 3. díl. Didaktis 2011

kol.: Ekonomika pro střední školy – úvod. Didaktis 2013

Švarcová J. a kol.: EKONOMIE. CEED 2007

Obr. Kliparty MS Office